

-Pamebhamε

"Nimlɔɔ : 28 "Su : -Zroo -Kwε : 2009 "Su -bha 'sëédhε -mü "Gwεetaawo

'WɔN -TAɔNG -MA 'GÜ 'SËÉDHÉ

Mε -dewo -yö -së

-Pameame 'ö -kë kwaa- naɔ "gblüglü -nu -ma 'gü 'sëédhε 'ka bha, -a -ben zë -mε -nu yi ka faan -dɔ, -Gblüdë -a 'në -nu kö 'ka ka faan dɔ -a -wo pö -sü -bha -dedewo. -A -kun "gbu- -mε =në 'ö- =trɔɔn =slɔɔ. 'Mε 'ö ö -de nu -a -wo pö -sü -dhe -a =trɔɔn -yö -dho yö- -bha.

Kwaa- =danwo pö "se 'gü -wɔn

"Kwi -a "bü -wɔn 'ö

'Dannëngdhö

"Kunmana seennë 'ö 'dhö, -wo kë -niëë 'Dannëng "se =në dha nu, "kεε -a -ga 'yö "bü
 "Dannëngdhö 'dhö, "dhü 'yën 'gü "kwi -a "bü -ga -dhe 'gü. -Dhe 'yaa 'dhö 'zü.
 -dhe 'kpüi- 'ö 'wo- -dhe Tanri bha- 'gü, -wo kë 'wɔn -slɔɔ -a 'gü =Taama -sü ya- 'gü woo "sɔdha
 bha -a -gɔmε 'dhö, "dhasi -nu =dhe "bü 'ö 'pö- -nu 'wo -kë : -nu bɔ kö -wo wo "yan 'to "bü
 'wo "Dannëngdhö -a -nu -gɔ Kuanlô, Ganniba, Duelô waa- -nu bha- -bha kö 'wa 'dho- -nu
 -mε 'Blaima Doso 'dhö, Sioba -a -nu "pëen "piü bha, mε see-.
 "gbɔfɔnama 'kpüi- 'ö -kë Kole -nu -wa see- -sü 'ka -dedewo. Kö 'mε 'ö "kwi -a "bü -nu 'wo
 'ka waa- 'mε 'ö =dhaglitii "Kunmana -ya -pö -a -nu -dhe kwa- "pëen -ta, -kwa kwa -de
 ('wɔn 'ö -gban pë ta -wɔn =dhe 'pë 'ö -kë 'ö dha 'yaa ban 'kun.
 -bha) -wɔn -yö -gban -a -bha 'gbε 'zü bha -a -gɛn -mü =dhe "bü

L'orthographe DAN

Voici ce que nous pouvons utiliser pour savoir lire et écrire en langue dan.			ëë	"këë	daba	ü	'gü	intérieur
Les consonnes et les voyelles que vous ne voyez pas ici sont les mêmes qu'en français.			ën	'kën	rassasier	üü	"güü	amère
Attention:			ëën	=klëën	entourer	ün	=blün	miette
1. c, h, j, qu et x n'existent pas en dan.			εa	"kpεa	sec	üün	glüün	rouler
2. r ne se trouve jamais au début d'un mot.			εan	gεan"	scorpion	ü	"gü	brûler
Voici le reste de l'alphabet :			gw	-gwë	caillou	üü	"bhüü	tarir
Lettres Exemple	Traduction		in	"bin	fleur	u	"tu	oreille
Aa	"kaa	gale	iin	"iin	ou	uu	"tuu	sauce
An	"gan	tirer	ι	"wι	parler	-Wo 'dho -kɔ (Les tons)		
Aan	saan	cadeau	u	"gbu-	fort	très haut "dhü arbre		
aɔ	kaɔ	perdrix	kw	=kwaa	main gauche	haut 'kɔ		
aɔn	'daɔn-	araignée	ng	gbeng	nuit	moyen dë père		
bh	-bho	cabris	oo	-zoo	chenille	bas =zε termite		
dh	dhe	mère	ɔ	'pɔ	credit	très bas -dhɔ		
ee	=wee	sel	ɔn	"yɔn	huile	très haut + très bas "klang- singe		
ε	"pε	déchirer	ɔɔn	=yɔɔn	sang	haut + très bas 'yënn- soleil		
εε	=wεε	moquerie	ö	pö	dire	moyen + très bas saa- savon		
εn	-gɛn	pied	öö	töö	panier	bas + très bas =göö- iroko		
εεn	=gblεεn	long	u	"su	lune	moyen + très haut gεan" scorpion		
ë	pë	chose	un	bun	tombeau	moyen + haut kpüü' souche		
			uun	=yuun	asticot			

-Kwaa "Kɔdivua -sɛ 'gü -wɔn

Gɔ = saa -bha -da 'ö yöö wo- 'gü

"Kwi -a "su 'ö -kë -yiisiö (70) -yö -da -sü 'ka -zuö -a =saa -ta. "Gbaka 'dhe 'ö gun 'wëë- këng
'mɛ- 'ka -kwɛ ya- 'gü, -a 'dhitrëë do -ta, "kɛɛ gɔ bha bha woo 'wëë- ga =plɛ (1000) =ya kë këng
'ö 'kwa- -dhe -mɛ -nu 'wii wo "dhi bho- "sɔɔdhu (25) -da -a sɔnng -yaaga (1500). Glɔɔ -kɔn 'ö
-gblɔdhe bha, 'ö sü -ta. Gɔ "gaadhiü -mɛ -nu -ta. Gɔ -nu 'wo dho 'pö- -kɔ gun këng do (500), -kaɔn
-a -bha -dhekpacyi -gɔ -mɛ -ya -pö "dhü. -A -nu 'gü, woo 'wëë- këng do -yiisiö (200) =ya -da -a
"saɔplɛ (7) -bha 'ö yö -wɔn 'gü -wa -pö =dhe -a (500) -da -a sɔnng -ta. -ta.
'ka =dɛɛ -bha, -dhe 'yaa =gblɛn 'zü kö =Ya kë 'pö "dhü kö - Kö -ya kë "gbu-
'sanngsü sɔnng -yö 'wo takisi 'ö 'kwa- -dhe -tia bhöpö sɔnng yöö -da -ta.
-da -sü 'ka "dhiü. =ke "sɪ "kwi =plöö bha -Ziaanwo =dhotɛɛ -nu 'gü,
'Wëë- -kaɔng do ö ga woo 'wëë- -kaɔng do (50) -plang sɔnng -ya -da 'gü. -A

"Kpungtaadhe -wɔn

"Tan bho -mɛ 'kpii- 'wo- -dhe Mikaelö Zakösongnö, -a "saa-

"Tan 'bha 'wo- -dhe
'Pɔpö, -a bho -mɛ 'kpii-
'ö gun "kpung =taa, -a
-wɔn =ya see-. -Wo
-gun -a -dhe sië Mikaelö
'Zakösongnö. -Yö -gun
mɛtii -nu 'ö 'wo kë dho
'yi bha -yi bha 'ka
=dhuëndhe -ta
=Dhamlɛɛken "sɛ 'gü, -a
'gü -në do 'ka. -Wo -së
'ö gun -a -gɔ -a "siman
"yɔɔ 'yaa gun. 'Në bha
-a -wɔn -yö -see -kwɛ
(2009) ya- 'gü, -a -bha
"su 'ö -kë 'zuɛn 'ka 'ö
'kwa- -dhe "plɛɛ -a -bha
-dhekpacyi -kaɔng =plɛ
ö ga "sɔɔdhu (25) 'ka,
'Lɔɔsü Angziölesü.
"Kpung =taa -dhe -to
"dhü -sü -yö -gun -a dɔ -
sü 'ka. -A suu -yö -go

kwa -gɔ "Kɔdivuaa,
Abuaso -sɛ 'gü.
Mikaelö -yö kë -nu
-ziaanwo 'yö -kwɛ 'ö
-kë 1992 'ka bha -a
-bha "su 'ö -kë fevrie
'ka, 'ö 'kwa- -dhe -Buu
'kpii- -a -bha
-dhekpacyi -kaɔng do
ö ga -yiisiö 'ka. -A suu
-yö -go Aka Esoen -gɔ
'kɔdhi 'gü Krengziabo.
'Ö nu Ayi -nu bha -wo
kë wo -kɔ -ya -a
-dhɛng -bha -së -dede
'ka. Mikaelö -yö kë
'wɔn -së 'gbɛ kë -sü
"plünng -bho -a -nu
-dhe. -Yö kë- -pö yöö
-naa "dhɔkwëëdhe
dɔ. Yöö -nu -bha
'kpinng- 'ö dho
"kwanng- -dhe 'ö -kë

Abroki 'bɔɔ- dö 'Bia-
'ka, -a kë gudrɔnng [gu
'drɔnng-] 'ka. =Dhe yöö
Sangwi -gblüdë 'ö
Abuasso, Nana Amɔ N
dufu -yiisiö -naa -ya 'gü
-kɔ -pë kë 'köö -ya mü
'ö kuranng "dhü -kaɔng
-yaaga ö ga "sɔɔdhu -
gban. "Dhɔkwëëdhe -
ziaan bha -yö kë- "kpan
-ya. 'Wɔn "pɛpɛ bha -a
=gban -yö -to "dhiü 'yö
'në bha -a -wɔn -yö -kë.
-Wa -wɛɛbho -gbeko
-dhekpacyi 7 'ka
=Dhamlɛɛken "sɛ bha-
'gü mɛbhudhe 'ö -ziö
"gblü -kaɔng do ö ga do
(11 000)
pongpondhö, -a -nu
wëëdhö.

Mikaelö
'Zakösongnö "saa-
Agni -nu 'wo
Abuaso bha -wa -pö
woo 'në bha -wo
-dho -a "saa- kë-
-gbeko (zue) ga -yi
'ka. 'Ö sü -a
-dhekpacyi -kaɔng
-yaaga ö ga do (31)
-bha 'ö yö- 'ka "su
'dhe 'ö dɔ- "piü, 'ö
-kë "zɛ 'ka bha -a
-bha -dhekpacyi
=plɛ -bha
Krengziabo -dhe
'yaan- -dede -bha.
-A naɔ -yö 'dho -sü
'ka "kpung =taa
-dhe -to "dhü -sü
=gban 'gü.

Me =slaw -pě -nu -wɔn

=Pě = gban sɔnnɔ =ya -da 'gü "Kodivuaa

"Su 'ö -ziö ya -bhöpě sɔnnɔ 'ö 'dhö, -ma 'yaa gun wo sië- -bha. "Kee -a sɔnnɔ 'në 'bha =ya lɔɔ. -Ka -dhe -ga "dhuv 'ö -ya ka =wlöo ya- 'gü.

-Bhöpě -nu

-A -nu sɔnnɔ

-Mlū ga 'ö mɛ -dhe 'wo- -bhö (dengkasia)	"kidhung do 'wěë- -kaong "saople (350)
-A 'dhe 'ö mɛ -tiaandhe -nu 'wo- -bhö	"kidhung do 'wěë- kěng do (500) -yö mü, (600) -bha -yö mü
"Nunu -bi	"kidhung do 'wěë- kěng "sɔɔdhu (2500)
-Yabha	"kidhung do 'wěë- -kaong "saaga (400)
-Bhöpě suu 'dhe 'wo- -dhe kaadhɔtö	"kidhung do 'wěë- kěng "sɔɔdhu (2500)
=Tanmati	"kidhung do 'wěë- kěng ö -kɔ "saaga (800)
-Du -wü	"kidhung do 'wěë- kěng -yaaga ö -kɔ "saaga (1900)
"Yɔn "kee "gwɛɛ "yɔn	'dhiitrě do 'wěë- kěng do ö -kɔ "saaga (800)

'Wɔn 'ö -gban -potaasü -wɔn -bha.

-Klong suu -mɛ 'ö 'wo- -dhe -klong -sě ?

-Klong -sě =nɛ

-Klong 'ö wo- -dhe -klong -sě, yö =në kwa
"yan 'dhö- suu -bha 'sěedhe -ta kwa =wlöo
ya:

1) -A -zü -yö =klěen -sü 'ka "bhang 'në 'ka, kě
"dhü 'ö -tuěe gbo -nu 'wo dho- 'gü.

2) -A "kpan -yö -dhö 'yö- -bha 'dhö =gii -sü 'ka
=sɛnma "iin =dhasong 'ka, kě "dhü kö- -züzü -
dhe -yö 'to "slüüslü 'ka.

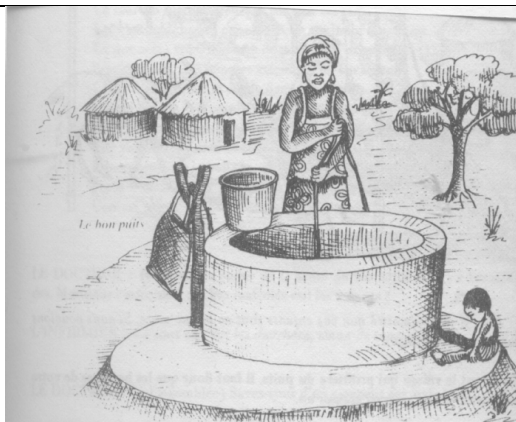
3) "Yi -tɔ 'ka -dhöo bha 'yaa kě "sia-. -Yö dun -
sü 'ka =kao -bha. Bhiëga (bhüü" ga) 'ö -kplü -sü
'ka "yi -tɔ 'ka -dhöo -bha bha, -yö -to -klong
bha- "kpan -ta.

1

-Klong yaa =nɛ

-Klong yaa =nɛ. "Yi -tɔ 'ka -dhöo bhiëga (bhüü"
ga) bha, -yö "sia "sia- böö- 'gü. "Yi -tɔ 'ka -dhöo
bha, -waa -da -klong 'gü, 'yö pě "vlaanvlaan -nu 'ö
'wo "yua -da mɛ 'gü bha, =wa 'to- =keng =wa -pö
"yi =bhaa. =Ya kě "dhü, "yi suu kö bha 'bha mü
bhoo, kö 'bha "yua 'sü.

2

-Klong -sě =nɛ

1

-Klong yaa =nɛ

2

'Wɔn 'ö -gban troo -nu -bha mɛ wɔkɔ -nu 'gü

Mangdela-bha-kwε-yö 'ko "dhiü-troo

Metii "se -to "dhü
-sü 'gü, "segö 'dhe 'ö
-ya -sü 'ka "sia- yën
'wo- -dhe Aflikö di
Sidë bha, -a -bha
plesidanng -blëble -
sü -=në 'wo -dhe
Nelisongnë
Mangdela. 'Ö gun

kö- -naa "se bha 'yii kë -
ya -de -ta =kö(kö 'yii
depanngdanngsü =slö
kö) Mangdela -yö kë -
saan -dedewo 'Glëε- -nu
'ö "se -yö gun -a -nu
=kwεε- mü, -a -nu -kö
"dhiü. -Wo kë- -da -kaso
'gü 'ö -kwε -kaong =ple ö

ga "saople waa ö taa -kë
mü. -A -bha -go mü -sü
'yö -kë -a -nu "se -sü
'Glëε- -nu -gö -sü 'ka 'yö
-kë plesidanng 'ka.
Mangdela dha "yi -kwε
-kaong "suesiö ö ga do
(91) -naa =në 'ö kwε. -A
'fetö 'kpii- -yö kë -kë "su

'ö -kë -gbeko ('Utö) 'ka
bha, -a -bha -dhekpacyi
-kaong do ö ga "saaga
'ka, -a -bha "se 'gü
Zoanesibuu waa-
"Niyockö (=Dhamlëeken
"se 'gü).

"Yu -wɔn

"Vüü 'yaa -së

'Ö gun kö "vüü -ya
-da wü -nu =plöö,
'yö- -nu =gban
"pepe 'wo wo 'ko
yö 'yö 'wo 'tong-
(=dhadhua) -ya.
'Yö 'wo- pö 'me
"dhü -yö yö
"dheεdhö kö -yö
"yu -dhiang zë. 'Me
'ö =ya ö -bha zë
me =gban -wa "yu
'to kö -a -me pia"

=ya dhi. 'Yaa yö -zë
'ka, kö -wo "yu 'to "këε
kö me do 'yii kë- 'to, 'me
'ö "yu -dhiang zë bha,
-wa zë kö -wa -wü -bhö.
'Yö 'wo- zü bho sënnë
-ta. 'Yö me 'gbe -dede
'wo "yu to "këε 'yö
'song- (-a bho -yö
=gblëen 'ka =ni) 'yii
"yu 'to. Ö bho 'gü =në-
-vin doseng. -Aga 'yö
'wo sënnë kun 'wo- zë

'wo- -kpa 'wo- -bhö. "Këε
=dhe 'ö -kë =dhe -a -nu
'gu 'yii do bha, 'yö 'wo- pö
laa -bhö -laa -dhe -yö ö -bha
bho. -A -bha zü bho -dhe
bha 'yö -kë "yu "yu -sü me
=gban 'gü, "këε 'song- 'yii
"yu 'to 'zü. =Dhe 'ö -kë
=dhe laa -bhö -laa 'yii kë ö
bo bha, 'yö 'wo do wo "dhi
"tunng kö -yö 'dho- 'ka
"dhiü. =Dhe -dheeta =ya do
dinngdhö -a -nu -ta, 'wo dho

-dhe -ga kö 'song-
-ya "yu 'to -sü -bha.
'Yö 'wo- dheε" kpö
'wo- pö : <<'Yö
'song- -më 'ö 'ü-
"yu to ?>>
'yö- -yö bō 'ö- pö
:<<Dhiang 'ö sënnë
'dhö kë- zë =diö
bha -yö n 'gü "yu
"yu -sü -dedewo.>>

"Gwënnng

<<-Slëëslëë [-Slëë -slëë] =në 'ö =gwan -kan.>>

Pë -Wlangda -sü

Kwaa- 'sëédhe -dee -nu

Dan -wo pö -mε -nu 'ö 'kwa
do kwa -dewo pö -dhe waa-
-ya -nu 'ka, kwaa- 'sëédhe
-dee 'gbe -wa kë. -A -nu 'to
=nε :

-Dhuangdhe, =klang- -kë -bha
'sëédhe =ple -yö mü -wa -nu
-dhe ziaan bho -göme 'ka, 'yö
"gwünng 'sëédhe do 'ö mü, 'yö

"yu -to 'gü -wɔn -nu -bha =ya kë
'züzü. 'Yö "dhedhe do 'sëédhe 'ö
mü.

'Ka ka bo 'sëédhe ya- -wo pö -sü 'ka, 'wɔn 'bha =ya kë ka -gö kö 'ka pö yi -dhe, -ka 'sëédhe kë kö 'ka bō.
Yii- 'dresü -mü **08 BP 857 Abidjan 08 'ka. Tel. 08 18 08 88 / 06 39 04 88**

‘Me -nu ‘ö ‘wo ‘sëédhe ‘ö ya- -kë, wo -mü =Sai Zoziasü , "Dhɔɔgbö Zafe, =Kesi Mɔyan Dhifongsü, Valangten Vidrinö waa- Edhena Pɛdhekwalösökaya ‘ö- -nu =gban =ple ‘wo go Dhusi ‘ö -da “Anesü ‘ö go ‘Suisü , -a -nu ‘ka.

-Pamebhamε

"Nimlᵀᵀ : 28 "Su : -Zroo -Kwε : 2009 "Su -bha 'sëédhε -mü "Gwεεtaawo

---

‘Wɔn yaa kë –sü =ya sɔ =dεε -dedewo

‘Në dhebë ‘në ya, -a -kwε -yö kaɔng do ö ga do ‘yö dho ö dhuëë- =keng- ‘yö- dhuëë bha ‘ö ‘gu dɔ- -bha.